

błogosławieństwo odprawił” ‘сліпий, що здається, не іде, а мацає землю, простує з витягнутими поперед долонями, наче відправляючи благославлення’. Далі поет згадує про тих калік, що втратили руки і ходять з порожніми рукавами, “наче страховиська”, і застерігає, аби не сталося так, що цей каліка “rękaw próżny / Wyciągnąłby ku nam po datek jałmużny” ‘витагнув порожній рукав до нас по милостиню’. Але й у завершенні вірша міститься гірка іронія — вшанувати цих калік можна лише воскресінням, тобто неможливим чином.

Вочевидь, історична травма стала для поета такою загадкою, яку розв’язувати він відмовився. Мабуть, як відмову від розв’язування проблематики війни та миру слід розглядати вірш “Jesteśmy tam” ‘ми там’ що став програмою для всієї подальшої творчості поета. Тут проголошується дистанція від моторошного світу катастроф, право митця перебувати у світі своїх рефлексій — там, зокрема, де “sinomodre dale / Kuszą nam duszę” ‘синьоблакітна далечінь спокушає нам душу’. Зазначимо, що того ж таки 1918 року створено відому картину Аркадія Рилова “В блакітному просторі”, де фактично реалізовано саме таку програму дистанції. Цим шляхом поет пішов у подальшому, а навершення до цього сталося в українському місті Харків.

Проаналізовані поетичні образи цікаві як фрагменти тієї художньої картини світу, що склалася на основі трансформації мовної картини. Внутрішня форма слова служить проясненню ідей, які закладає поет у цілісному поетичному тексті, що поглинає та підпорядковує словесний матеріал. Зокрема, паронімічні зіставлення допомагають семантичному зближенню, розумінню слів як ситуативних синонімів у поєднаннях *школа — шпиталь, глуха гроза, циклоп праці*. Семантика кольорів (зокрема білого та червоного) виявляє закладений у поезіях підтекст. Однак істотно те, що такі трансформації реалізуються в перспективі творчої біографії поета. Досвід переживань військового часу був для митця не лише полем експериментування з вищеокресленими інверсіями. Перевернутий світ його віршів став також вихідним моментом для нового світу поетичної рефлексії, світу, що встановлює принципову дистанцію до повсякденності, і саме тут зростає творчість зрілого періоду життя Леопольда Стаффа.

ЛІТЕРАТУРА

1. Чамата Н. 8-складовий вірш в українській поезії (XVI–XIX століття) // *Слово і Час*. – 2003. – №1.
2. Черниш Т. Слов’янська лексика в історико-етимологічному висвітленні. – К., 2003.
3. Шеллинг Ф.В. Філософія мистецтва. – М., 1966.
4. Юдкін-Ріпун І. Семантика та статистика // *Матеріали до українського мистецтвознавства*. – К., 2003. – Вип. 2.

Наші презентації

Біблія і культура: Збірник наукових статей. Випуск 8-9 / За ред. А.Є.Нямцу. — Чернівці: Рута, 2008. — 364 с.

До збірника ввійшли статті з актуальних проблем теорії літератури та порівняльного літературознавства (Р.Громьяка, А.Нямцу, А.Ткаченка, Л.Грицик, Р.Радишевського та ін.), історії світової літератури та сучасної україністики (М.Сулими, Л.Мороз, О.Астаф’єва, Л.Копаниці, В.Сулими, О.О.Турган, Т.Салиги), з культурології. Також розглядаються літературознавчі, філософсько-теологічні та лінгвістичні проблеми функціонування легендарно-міфологічних та біблійних образів і сюжетів у культурі й літературі різних народів.

С.С.

Темою восьмого тому, останнього з опублікованих досі, стали *короткі слов'янські питомі розміри*. Своє, питоме походження 8-складового і ще коротших розмірів характерне для всіх досліджуваних нами слов'янських версифікацій; до того ж лише в деяких із них існують питомі розміри, довші за 8-складовий вірш. Короткі розміри функціонують у літературному вірші та у творах популярної літератури, вони становлять (передусім 8-, 7- і 6-складовий) частину системи форм народної версифікації. У літературній поезії більшості слов'янських версифікацій короткі питомі розміри трапляються переважно в ліричних та сатиричних жанрах, їхня знакова функція – стилістична простота, часто – пісенний характер творів. Прикметною рисою силабічних 8-, 7- і 6-складових форм, тобто раніших у часі за силабо-тонічні, є в більшості слов'янських версифікацій їхня здатність до трансформації в силабо-тонізм. Вона полягає в тому, що основні ритмічні варіанти цих силабічних розмірів становитимуть у період адаптації силабо-тонізму основу для вірша нової системи. Спільна риса ритмічної будови силабічного 8-складовика притаманна майже всім аналізованим версифікаціям (за винятком болгарської). Ідеться про виразну перевагу “хореїчного” варіанта, в якому спостерігається пов'язана з цим сильна тенденція до симетричного поділу рядка, незалежно від мови поетичних текстів разом із її акцентною системою та ритмічним словником. Не скрізь ця тенденція має однаково безпосередню мотивацію, але її значне поширення наводить на думку про можливість праслов'янського походження 8-складового розміру.

Дев'ятий том, що готується до друку, матиме назву “Гекзаметр та інші античні віршові форми у слов'янських літературах”. “Інші форми” – це строфічні конструкції, передусім сапфічна строфа та елегійний дистих, а також наявні лише в деяких слов'янських версифікаціях експериментально трактовані строфи на зразок алкеєвої або асклепіадової. Сподіваємося отримати принаймні видавничий грант з Міністерства культури Польщі, оскільки зміст цього тому свідчить про зв'язки слов'янських літератур із загальноєвропейською традицією середземноморської культури.

м. Варшава (Польща)

Авторизований переклад з польської
Наталі Сидяченко

Наші презентації

Захаржевська В.О. Симфонія муз (Взаємини і синтез літератур і мистецтва в слов'янському світі ХХ ст.) – К.: КМЦ “Поезія”, 2008. – 332 с.

Свою чергову книгу авторка присвятила комплексному дослідженню художньої культури слов'ян ХХ ст., творчим взаємозв'язкам літератури з мистецтвом, зокрема живописом, музикою, театром, кіно. Це і потяг до синтезу мистецтв і водночас прагнення зберегти свою індивідуальність та неповторність. У людини ХХ ст. присутні як національні, так і загальнолюдські традиції світової культури. І всяке порушення цього тандему руйнує цілісну картину художнього світу.

С.С.

Творчі контакти між О.І.Білецьким та Б.В.Горнунгом тривали. З часом Борис Володимирович надсилав до Києва свою знакову для нього працю “О характере языковой культуры” (Академия наук СССР, “Вопросы языкознания”, т. VIII, вып. 1, 1959, відбиток розвідки) з дарчим н а п и с о м :
А л е к с а н д р у
И в а н о в и ч у

Белецкому от автора, 26.III.59”. “ В настоящей статье, – зазначав автор, – я не имею намерения дать систематический анализ исходных (иногда не излагаемых *explicite*, а только подразумеваемых) предпосылок всех разновидностей структурализма. Придерживаясь взгляда, что понятие “языковой структуры” является необходимым и важным для современного языкознания, я только постараюсь разобрать, что понимается под этим термином у структуралистов, и что должно под ним понимать, по-моему мнению” (Ф.162, № 4985).

Упорядкування і примітки Тетяни Третяченко

Наші презентації

Чи дома, дома цей пан господар? Коляди, колядки та щедрівки. – Івано-Франківськ: “Нова Зоря”, 2007. – 128 с.

Висловлювання про необхідність збереження унікальних зразків усної народної творчості, відродження давніх традицій та звичаїв і виховання молоді в пошані до національних цінностей звучать останнім часом надзвичайно часто. Набагато ж вагомішими видаються нехай не такі пафосні, а проте цілком конкретні здобутки тих, хто справді щось для цього робить.

Упорядник книжки “Чи дома, дома цей пан господар?” Василь Левицький зібрав під однією обкладинкою кращі зразки народнопісенної творчості Прикарпаття, зокрема сіл Білі та Чорні Ослави на Івано-Франківщині, унікальних за своєю історією і багатими народними традиціями. Особливо різноманітний тут різдвяний фольклор – колядки, щедрівки, віншування, пісні, вірування, що дійшли до нас із глибини століть. До збірника потрапили колядки та щедрівки із друкованих і рукописних “колядничків” ославчан, авторські колядки, тексти для різдвяної драми – вертепу, “застільні” коляди. Поруч із давнішими текстами вміщено такі, що народилися ближче до нас у часі, – “Настав Святий Вечір в 47-ім році”, “Нова кривда стала” та ін. Шкода лише, що не всі зразки паспортизовані – вказано інформанта й час запису, адже будь-які додаткові відомості збагачують нас, дають змогу ще раз долучитися до краси й неповторності

української усної народної творчості.

Видання ілюстровано світлинами з особистого фотоархіву Василя Левицького.

С.П.

Володимирська, 64); робота секцій та підведення підсумків конференції – в Інституті філології (бульв. Тараса Шевченка, 14).

Тему виступу та його коротке резюме (до 1800 знаків) просимо надсилати до 15 січня 2009 року на електронну адресу організаційного комітету.

Робочі мови конференції: українська, всі слов'янські, англійська.

Матеріали конференції будуть опубліковані у черговому випуску наукового збірника “Література. Фольклор. Проблеми поетики” (zareestrovanoго Постановою президії ВАК України, протокол № 1-05/7 від 09.06.99).

Контакти організаційного комітету:

Олена Івановська
+38067 2595262 (моб.)
+38044 2393169 (роб.)
+38044 2393113 (факс)
folklore_univ@bigmir.net

Адреса організаційного комітету:

Кафедра фольклористики
Інститут філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка
вул. Володимирська, 64
м. Київ, 01601

Міністерство освіти і науки України

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

22–23 жовтня 2009 року у Дніпропетровському національному університеті імені Олеся Гончара відбудеться Всеукраїнська наукова конференція “Павло Загребельний: рецепція і інтерпретація творчості”.

Контакти організаційного комітету:

kafedra-literatury2008@rambler.ru

Адреса організаційного комітету:

Кафедра української літератури
Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара
просп. Гагаріна, 72
м. Дніпропетровськ, 49000

Наші презентації

Наєнко М. К. Художня література України. Від міфів до модерної реальності. – К.: ВЦ “Просвіта”, 2008. – 1064 с.

Стислий науково-популярний виклад історії української літератури від найдавніших часів до середини ХХ століття. Видання розраховане не лише на фахівців-філологів чи студентів та учнів старших класів, а й на ширші читацькі маси. Потреба в такій книжці зумовлюється тим, що саме художня література була й завжди залишатиметься синтезом усіх мистецтв і найкращим “підручником життя”.

Автор застерігає, що це тільки його індивідуальне прочитання українського літературного процесу. Але оскільки в кожній людині є частинка іншої, то його особисті судження можуть бути сприйнятими якщо не всіма, то дуже багатьма. І в Україні, і за її межами, бо форму викладу матеріалу в книзі обрано типологічну. Інакше кажучи, українська література в книжці розглянута (наскільки це можливо в стислій праці) у загальнослов'янському і загальноєвропейському

літературних контекстах. Принцип аналізу літературних текстів – стильовий. Усна літературна традиція постала в окремих розділах про міф і фольклор, а професійну літературну творчість розглянуто за такими художніми стилями: монументалізм, орнаменталізм, ренесанс, бароко, класицизм, романтизм, реалізм, модернізм, постмодернізм. Кожен розділ завершується контрольними запитаннями й завданнями, розрахованими на бажаючих поглибити свою літературну освіту.

Остап Тарнавський: бібліографічний покажчик: 1917-2007 / упоряд. М.Тарнавська. — К.: Унів. вид-во "Пульсари", 2008. — 419 с.: іл.

Друге, доповнене видання бібліографічного покажчика життя та творчості О.Тарнавського видано з нагоди його 90-річчя. Книжка містить записи окремих видань, прозових і поетичних творів, надрукованих у збірниках чи періодиці, літературно-мистецьких статей та праць із проблем економіки, політики, громадських справ, статті про творчість О.Тарнавського та ранні його поезії, нариси, статті з Львівських доемігрантських видань, а також статті про Давида Тарнавського (батька) з радянських джерел, зокрема Львівських архівів. Доповнює книжку "Покажчик імен", "Покажчик заголовків есеїв і статей" та ілюстративний матеріал із документальними знімками з життя Остапа Тарнавського.

Немченко І.В. Шевченка офіра: Статті та дослідження. — К.; Херсон, 2008. — 179 с.

У новій шевченкознавчій книжці І. Немченка вміщено публіцистичні виступи та дослідження науково-популярного характеру, що охоплюють низку новачієних тем та малознаних, а то й незнаних для широкого загалу імен. Окремий цикл складають різнопроблемні статті про шевченкіану Миколи Чернявського. Розвідка про літературно-мистецький доробок Володимира Різниченка, незаслужено призабутої постаті, цікава, крім фактичного матеріалу, ще й відтворенням його численних малюнків на шевченківську тематику. Низку статей присвячено розгляду шевченківських мотивів у творчості уродженців Херсонщини — Миколи Братана, Анатолія Кичинського, Яра Славутича та ін.

О.Боронь

Нариси з поезики : Теоретико-методологічні та історико-літературні виміри (маловідомі праці з українського літературознавства Михайла Роздольського, Святослава Гординського, Володимири Державіна) / Упоряд., літ. ред. С.Хороб; передм. С.Хороб, С.Луцак. — Івано-Франківськ: Видавець І.Я., 2008. — 186 с.

До книжки ввійшли малознані дослідження з поезики літературознавців М.Роздольського, С.Гординського, В.Державіна. Написані в 1920—1940-ті рр., вони залишалися невідомими навіть для фахівців. Надруковані в цій книжці їхні наукові розвідки повертаються до наукової громадськості із забуття, і думається, що вони посядуть належне місце в українській літературознавчій науці.

На хвилі доби: Хрестоматія польської літературної періодици 20—30-х років ХХ ст. / Упорядкув., вступ. ст. та пер. із пол. С.І.Кравченко. — Луцьк: РВВ "Вежа" Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2007. — 488 с.

Книжка презентує окремі аспекти польсько-українського діалогу в польській періодиці 1920—1930-х рр. Матеріали, використані при укладанні хрестоматії, майже недоступні в українських бібліотеках, тому автори послуговувалися фондами бібліотек Кракова й Варшави. До хрестоматії увійшли редакційні статті, суспільно-історична публіцистика, літературна критика і твори українських письменників, перекладені польською і присвячені Україні, її історії, культурі, теорії поетичної творчості та проблемам польсько-українських відносин. Польські переклади української поезії подаються разом із оригіналами.

Луцій С. Художні моделі буття в романах В. Підмогильного. — К.: ВД “Стилос”, 2008. — 152 с.

У монографії йдеться про романи “Місто” та “Невеличка драма” одного з яскравих представників “розстріляного відродження” Валер’яна Підмогильного. Ці твори посідають виняткове місце у творчості письменника, адже в них він акцентує особливу увагу на сенсі людського буття. Авторка досліджує твори в контексті творчості Є. Плужника, В. Винниченка, В. Петрова й ін. та близьких за мотивами творів зарубіжних авторів.

Також вона використала у своєму дослідженні обширний матеріал українських і зарубіжних літературознавців, філософських та історичні контексти й невідомі архівні матеріали.

Гуменюк В. І. Кримські мотиви в новій українській літературі (кінець XIX — поч. XX ст.). — Сімферополь: Таврія, 2007. — 320 с.

Видання присвячене українським митцям, які виявили особливу зацікавленість кримською тематикою в час раннього модернізму (к. XIX — п. XX ст.). З давніх часів у Тавриді панує еллінський дух, який захоплював письменників від Гомера до наших сучасників.

До книжки ввійшли дослідження кримських мотивів у творчості І. Франка, зокрема його праця “Кримський хан Газі-Гірей (1588-1607) і дещо з його віршів”, що стало одним із перших тюркологічних досліджень в українському літературознавстві, бо він перший звернув увагу й на творчість українських письменників, чий життєвий і творчий шлях пов’язаний з Кримом.

У багатьох творах М. Коцюбинського також присутні чумацькі та кримські мотиви. Не могла обминути кримськотатарська тема й поетичну натуру Лесі Українки. Її цікавить також кримськотатарський фольклор та узори.

Кримські вірші О. Олеся позначені мальовничістю, мелодійністю, особливою лагідністю та зворушливою елегантністю. Мінлива гра світотіней, барв, інтонацій, настроєвих відтінків надає особливої вишуканості його поетичній маринистиці.

С.С.

Всесвіт. — 2008. — 9—10.

У рубриці “Література ХХ сторіччя” надруковані оповідання В. Вулф “Спадок” та Д. Д. Селінджера “У човні” та “Уста чарівні й очі зелені”, поезії М. Фюшта та драма М. Павича “Скляний слимак”. Рубрика “Новітня література” вміщує поезії І. Бахман, оповідання Ю. Франк “Ні з того, ні з цього” та розділи з роману Х. Мацуури “Півострів”, “Скарбниця” — “Від угаритського епосу до пісень вагантів” у версіях І. Лучука. Статті Д. Мілібенда “...Ми не забули про наші зобов’язання перед вами” та Н. Лисак “Мовна ситуація і мовна політика в Ірландії” вміщені в рубриці “Акценти сучасності”; розділи з праці К. Маркса “Таємниці дипломатичної історії ХІХ століття” та стаття М. Кірсенка “Маркс і Енгельс про витоки російської політики: аналіз і застереження” — у рубриці “Свідчення епохи”; М. Жердинівської “Ігор Васильович Качуровський”, Н. Дьоміної “Вірджинія Вулф: ревізія “вікторіанців”, І. Лучука “Від угариту до вагантів”, розмову з Г. Блумом “Ми всі сьогодні перебуваємо у прірві” та літературний діалог з С. Комарницьким “Україна — це і є Європа” — у рубриці “Письменник. Література. Життя”. І. Вишневецька виступає зі статтею “Війна-янус, або роздуми про причини війни” (рубрика “Світ ідей”), Д. Чистяк, О. Івасюк рецензують нові видання, І. Пархоменко розповідає про незнайому Туреччину, друкуються чергові уривки з трилогії О. Кульського “Клейноди Троянди і Хреста”, кн. 1. “Стежина над безоднею” та ін.

І.Х.